

Kje so ženske?

Ženski odbor Slovenskega centra PEN opozarja na neustrezno zastopanost književnic v učnih načrtih / Lara Paukovič

Tematski sklop literarnih besedil, ki jih bodo letos prebirali maturantje, se imenuje »Ženska na vrhu sveta«. Besedila tematizirajo vlogo in umeščenost ženske znotraj simbolnega družbenega reda in normativnih okvirov, a v sklop, ironično, ni vključeno niti eno delo kake avtorice. Predpisane so literarne klasike kanoniziranih avtorjev, Sofoklejeva *Antigona*, *Nora* (*Hiša lutk*) Henrika Ibsena, *Dogodek v mestu* Gogi Slavka Gruma in *Antigona* Dominika Smoleta.

Predpisani avtorji književnih del za maturo so tudi sicer skoraj brez izjeme moški. Nekateri se celo podvajajo: obe *Antigoni* z letošnjega seznama in *Noro* so maturantje brali že leta 1997. Če si ogledamo seznam iz zadnjih 15 let, na njem najdemo le štiri ženske. Letošnji izbor naj bi sicer upošteval prilagoditev zaradi mogočih prihodnjih izrednih razmer, povezanih s pandemijo, zato so na njem besedila, ki so sestavni del učnega načrta za slovenščino v gimnazijah. Toda to potemtakem osvetljuje širši problem: v učnih načrtih za slovenščino, četudi ti dejansko ne zapovedujejo več obveznega branja posameznih naslovov, temveč dajejo pri izbiri večjo avtonomijo učiteljem, je pre malo avtoric.

Na to opozarjajo pri Ženskem odboru Slovenskega centra PEN MIRA, kjer ugotavljajo, da v zvezi z ne vključenostjo avtoric v učne načrte in med besedila na splošni maturi iz slovenščine kljub stalnemu osvetljevanju problematike ni bilo sprememb. »Zaradi tega ponovno izrekamo zaskrbljenost nad odnosom do del književnic, saj so njihova umeščenostna besedila, kljub temu da so pripoznana kot pomembna del tako svetovne kot nacionalne književnosti, redko vključena v učne načrte,« so zapisali v nedavnem javnem pismu.

»Tako pridemo do začaranega kroga,« nadaljuje predsednica Slovenskega centra PEN Tanja Tuma. »Učenci in učenke ter dijaki in dijakinje ne vedo za književnice, ne berejo njihovih del, s tem pa sta njihov pogled in znanje slepa na eno oko – žensko. Sprašujem se denimo, kdo mislijo obiskovalci, da je bila Lili Novy, ko srkajo kavo na njenem vrtu ob pisateljski hiši. Tako poučevanje ne kaže realnega sveta, ne pripomore k vključujoči družbi in ne spodbuja deklet k ustvarjanju, ne fantov k spoštovanju drugega spola. Ne daje jim samozavesti, da bi knjige ne le brale, temveč tudi pisale – imamo pa to srečo, da je v slovenskih mladih pisateljicah kljub vsemu toliko pozitivnega naboja in sile, da se počasi in vztrajno prebijajo naprej.«

Tanja Tuma predlaga, da bi priporočilni seznam za branje v osnovnih in srednjih šolah pripravili literarni znanstvenice in znanstveniki. Tako bi nanj lahko uvrstili denimo drame Simone Semenič, pesmi Svetlane Makarovič ter romane Mire Mihelič, Mimi Malenšek, Mojce Kumerdej, Veronike Simoniti, Toni Morrison, Virginie Woolf in še koga. »Treba je iz okovov patriarhalnega pojmovanja slovenskega Parnasa poiskati privlačna dela, ki jih bodo mladi z zanimanjem prebrali in se o njih pogovarjali. Če vanje v pravih letih zasejemo seme literarne radovednosti, bodo morda vse življenje brali in osebno napredovali. To mora biti cilj vsakega šolskega sistema. Mogoče je res čas, da se učni načrti za pouk književnosti dodobra prevetrij in se vpletje metode poučevanja, ki bodo vlekale današnje generacije. Z žalostjo poslušam, da je slovenščina med najbolj osovraženi predmeti in da mladi raje prebirajo angleške knjige kot slovenske. Slovenščina v globalnem svetu tako ni ravno v prednosti, malo je govorcev, knjig in bralcev, zato se moramo zanjo še toliko bolj potruditi. In privlačnost pouka je prvi in najpomembnejši korak.«